

Η Κύπρος κατά τη διάρκεια του Μεσοπολέμου: οι οικονομικές, πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες και τα Οκτωβριανά του 1931.

Το Κυβερνείο στη Λευκωσία μετά τον εμπρησμό του, Οκτώβριος 1931

Τα γεγονότα του 1931 - «Οκτωβριανά»

1. Να μελετήσετε τη σελίδα 110 του βιβλίου σας καθώς και τα πιο κάτω παραθέματα και να γράψετε τα αίτια της εξέγερσης του 1931.

I. «Το κυριότερο γεγονός της εποχής του μεσοπολέμου είναι η εξέγερση του κυπριακού λαού το 1931. Βασικές αιτίες ήταν η φτώχεια και η δυστυχία των ανθρώπων εξαιτίας της οικονομικής κρίσης και της βαριάς άμεσης και έμμεσης φορολογίας, μαζί με την απογοήτευση και αγανάκτηση που προκαλούσε στο λαό η αρνητική στάση της Αγγλίας [...] στο εθνικό ζήτημα της ένωσης με την Ελλάδα.»

Κάτια Χατζηδημητρίου, *Ιστορία της Κύπρου*, Λευκωσία, 2005, σ.322.

II. Η απάντηση της βρετανικής κυβέρνησης στο υπόμνημα της κυπριακής αντιπροσωπείας που επισκέφθηκε το Λονδίνο το 1929 ζητώντας την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα:

«[...] Η κυβέρνηση της Αυτού Μεγαλειότητος αδυνατεί να το αποδεχθεί. Το θέμα έχει κλείσει και δεν μπορεί να συζητηθεί πλέον εποικοδομητικά.»

Χάιντς Α. Ρίχτερ, *Ιστορία της Κύπρου*, τ.Α, Αθήνα: Εστία, 2007, σσ. 383-384.

α. _____

β. _____

2. Να μελετήσετε τη σελίδα 110 του βιβλίου σας καθώς και το παράθεμα που ακολουθεί και να γράψετε την αφορμή που προκάλεσε το ξέσπασμα της εξέγερσης των Οκτωβριανών.

«Ανοικτή ρήξη προκάλεσε η διαφορά σχετικά με τον προϋπολογισμό του 1931. Ο προϋπολογισμός αυτός εγκρίθηκε από το Νομοθετικό Συμβούλιο, την 6^η Δεκεμβρίου 1930, μόνο χάρη στην προνομιακή ψήφο του προεδρεύοντος Κυβερνήτη. Ένα σχέδιο που παρουσίασε η κυβέρνηση τον Απρίλιο του 1931 για αύξηση των τελωνειακών δασμών, ώστε να καλυφθεί το έλλειμα του προϋπολογισμού, απορρίφθηκε από το Νομοθετικό Συμβούλιο. Την 9^η Σεπτεμβρίου όμως Διάταγμα εν Συμβουλίω αύξησε ορισμένους φόρους, μεταξύ των οποίων και τους τελωνειακούς δασμούς. Ήταν καταφανώς αδέξια η έστω και ελαφρά αύξηση της φορολογίας, ενάντια στη γνώμη της πλειοψηφίας των αιρετών μελών του Νομοθετικού Συμβουλίου.»

François Crouzet, *Η Κυπριακή Διένεξη, 1946-1959*, τ.Α, Αθήνα: ΜΙΕΤ, 2011, σ. 113.

Ο Μητροπολίτης Κιτίου Νικόδημος Μυλωνάς (1889-1937): ηγετική φυσιογνωμία των Οκτωβριανών.

Οκτωβριανά, 1931: Το ξέσπασμα της εξέγερσης

- 17-20 Οκτωβρίου 1931: Οι Ελληκύπριοι βουλευτές με επικεφαλής τον Μητροπολίτη Κιτίου Νικόδημο Μυλωνά παραιτήθηκαν και κάλεσαν σε ανυπακοή προς τους κατακτητές.
- 21 Οκτωβρίου 1931: Στη Λευκωσία, όπου πραγματοποιήθηκε η μεγαλύτερη συγκέντρωση, οι διαδηλωτές έκαψαν το Κυβερνείο, οπότε η αστυνομία

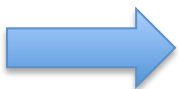
πυροβόλησε κατά του πλήθους, σκοτώνοντας έναν και τραυματίζοντας έξι διαδηλωτές.

- 22-24 Οκτωβρίου: Ακολουθούν παρόμοιες εκδηλώσεις στις υπόλοιπες πόλεις.

Από τα γεγονότα της 21^{ης} Οκτωβρίου στη Λευκωσία:

«[...] Σε αυτό το σημείο το πνεύμα του εθνικού ενθουσιασμού κατέλαβε τον πρωτοπρεσβύτερο της Φανερωμένης Διονύσιο Κυκκώτη [...] και τον οδήγησε όχι μόνο ν'απευθυνθεί στο πλήθος, αλλά και να χρησιμοποιήσει χειρονομίες που θύμιζαν έντονα το ξέσπασμα της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 [...]. Όταν του πρόσφεραν μια ελληνική σημαία, 'διακήρυξε την Ένωση' και ζήτησε από όλους να ορκιστούν πίστη στον αγώνα. Η ανταπόκριση ήταν άμεση και η συγκίνηση του πλήθους κορυφώθηκε, πολλοί άνθρωποι ξέσπασαν ακόμα και σε κλάματα.»

G. Georghallides, *The Cyprus Revolt and the British Deportation Policy*, October 1931-December 1932, Κέντρο Επιστημονικών Ερευνών, Λευκωσία: 1996, σ. 42.

Οι Βρετανοί κατέστειλαν εύκολα την αυθόρμητη εξέγερση των Οκτωβριανών. Στα χρόνια που ακολούθησαν, οι Άγγλοι επέβαλαν στην Κύπρο δικτατορία. Το ανελεύθερο καθεστώς το οποίο επιβλήθηκε στην Κύπρο κατά την περίοδο αυτή έμεινε γνωστό με τον όρο '**Παλμεροκρατία**' από το όνομα του κυβερνήτη Πάλμερ (1933-1939).

3. Αφού μελετήσετε τη σελίδα 110 του βιβλίου σας καθώς και το πιο κάτω παράθεμα να παρουσιάσετε σε μια παράγραφο τις κυριότερες συνέπειες των Οκτωβριανών.

Μερικές από τις συνέπειες των Οκτωβριανών:

«Στα τέλη Οκτωβρίου η εξέγερση είχε τελειώσει. Αλλά τα αίτια της μαζικής διαμαρτυρίας παρέμεναν...Η Βρετανία διάλεξε την καταστολή και τα μέτρα που πάρθηκαν ήταν τα ακόλουθα:

- Εξορίστηκαν έντεκα Έλληνες Κύπριοι (ανάμεσά τους ο Νικόδημος Μυλωνάς και ο Διονύσιος Κυκκώτης).
- Κατάργηση του Νομοθετικού Συμβουλίου. [...]
- Ο τύπος τέθηκε υπό αυστηρή λογοκρισία. [...]
- Τα πολιτικά κόμματα διαλύθηκαν. [...]
- Συγκεντρώσεις άνω των πέντε ατόμων απαγορεύθηκαν. [...]

- Κάθε μορφή εθνικής εκδήλωσης τέθηκε υπό διωγμό. Η ύψωση της ελληνικής σημαίας απαγορεύτηκε [...] Η παιδεία βρισκόταν υπό κυβερνητικό έλεγχο και η διδασκαλία της ελληνικής ιστορίας περιορίστηκε.
- Οι δημοτικές εκλογές καταργήθηκαν και επετράπη για πρώτη φορά η διεξαγωγή εκλογών μόλις τον Μάρτιο 1943. [...]

Αυτά τα περιοριστικά μέτρα, οι περιβόητοι 28 'ανελεύθεροι νόμοι' που ψηφίστηκαν...δεν συνέτριψαν αλλά αντίθετα εξήψαν τα αισθήματα των κατοίκων.»

Σταύρος Παντελής, *Ιστορία της Κύπρου*, Αθήνα: Στρατηγικές εκδόσεις, 1985, σσ.176-179.

Εργασίες:

1. Να παρακολουθήσετε το σύντομο βίντεο για τα Οκτωβριανά που θα βρείτε στον πιο κάτω σύνδεσμο: <https://www.youtube.com/watch?v=Gk7h9UhJIIQ&t=2s>
Ποια συναισθήματα και εντυπώσεις σας προκαλούν; Να καταγράψετε τις σκέψεις σας σε μια σύντομη παράγραφο.
2. Να συλλέξετε υλικό (φωτογραφίες, μαρτυρίες, λογοτεχνία) για τα Οκτωβριανά και να το παρουσιάσετε στην τάξη.
3. Να φανταστείτε ότι είστε μαθητής στην Κύπρο κατά την περίοδο της Παλμεροκρατίας. Να γράψετε με ποιους τρόπους άλλαξε η ζωή σας μετά την καταστολή της εξέγερσης του 1931.